

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱۷۷۵

دانشگاه الزهراء (س)

دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی

پایان‌نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته‌ی تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش

عنوان

ارزش‌شناسی پست‌درن و اهداف تربیتی مبتنی بر آن

استاد راهنما

دکتر طیبیه ماهرزاده

استاد مشاور

دکتر زهره توایانی

دانشجو

فروع محمودی راو

اسفند/۱۳۸۶

کتابخانه اسناد و کتابخانه مرکزی
فصلنامه علمی پژوهشی

۱۲ / ۴ / ۱۳۸۷

۹۷۶۴۵

بسمہ تعالیٰ

بہ موجب نامہ شمارہ..... مورخ..... جلسہ دفاع از میان نامہ خانم فروغ محمودی راد دانشجوی

رشتہ تاریخ و فلسفہ آموزش و پرورش دانشکدہ روان شناسی و علوم تربیتی شمارہ دانشجوی ۸۳۱۷۷۴۰۱۲ در روز چار شنبہ مورخ ۱۵/۱۲/۸۶

تحت عنوان «ارزش شناسی پست مدرن و دلالت های تربیتی آن» در اطاق سالن دکتر سیف بر گزار گردید.

ابتدا خانم فروغ محمودی راد در مورد موضوع و نتیجہ پایان نامہ صحبت نمودند و سپس بہ سوالات اعضاء حاضر در جلسہ پاسخ دادند.

بیات داوران طی جلسہ ای کہ ہم زمان تشکیل گردید پس از مشورت نمبرہ دانشجو را ۸۰.۱۹ و با امتیاز عالی تعیین و مورد قبول قرار گرفت.

بیات داوران:

۱- استاد رہنما: دکتر طیبہ ماحروزادہ

۲- استاد شاور: دکتر زحرہ تازیانی

۳- داور: دکتر عزت خادمی

۴- داور:

نام و نام خانوادگی مدیر کردہ: دکتر فاطمہ سکیم رضازادہ اعضاء

نام و نام خانوادگی رئیس دانشکدہ: اعضاء

یانیانندہ دانشکدہ در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه

تقدیم به؛

ارزش شناسانی که در دفاع از ارزش های

اسلامی / ایرانی و انسانی

به درجه شهادت نائل شدند.

و تقدیم به؛

روح پدر بزرگوارم که در زمان تدوین این پایان نامه به رحمت ایزدی پیوست.

باسپاس فراوان و قدردانی؛

از همراهی و راهنمایی‌های بی‌دریغ استادان محترم دکتر طیبه ماهرزاده، دکتر زهره توازینی، دکتر عزت خادمی

و دکتر فاطمه سیکم رضازاده مدیر گروه محترم صمیمانه سپاسگزارم.

چکیده

این پژوهش با هدف تبیین مبانی ارزش‌شناسی پست‌مدرن، معرفی اهداف تربیتی مبتنی بر ارزش‌شناسی پست‌مدرن، نقد و تحلیل این اهداف و بیان ویژگی‌های آن‌ها صورت گرفت.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد، اهداف تربیتی مبتنی پست‌مدرن عبارتند از: افشای فراروایت‌ها، تربیت شهروندان انتقادی، فراهم کردن شرایطی برای برقراری دموکراسی رادیکال، تاکید و توجه بر گفتمان سازنده دانش، بررسی تفاوت و نظام‌های تفاوت، تکثرگرایی، بها دادن به عملی بودن دانش، توجه به فرهنگ عمومی و مطالعات فرهنگی، خودآفرینندگی و پرورش حس زیبایی‌شناختی. این اهداف برخاسته از مبانی ارزش‌شناسی پست‌مدرن یعنی برابری، نسبی و موقتی بودن ارزش‌ها هستند.

از نقاط قوت تعلیم و تربیت پست‌مدرن می‌توان به تقویت قوه انتقاد دانش‌آموزان، اهمیت دادن به ارزش‌های فرهنگی دیگران، تکیه بر جنبه‌های زیباشناختی و عاطفی فعالیت‌های مدرسه، آموزش و پرورش گفتگو محور، تاکید بر مدارا، خلاقیت، اهمیت احساسات و شهود و نقش آفرینندگی معلم در دانش را برشمرد.

از نقاط ضعف تعلیم و تربیت پست‌مدرن نیز می‌توان به موارد زیر اشاره نمود: نقد بدون فرق‌گذاری میان درست و غلط، ممکن نیست. با توجه به نسبی بودن ارزش‌ها در مکتب پست‌مدرن، ارائه الگویی از انسان کامل، مورد تردید است. تدوین برنامه‌های عملیاتی برای پرورش خلاقیت، توجه به احساسات و استفاده از شهود ساده نیست. تغییر رفتارهای ثابت به رفتارهای متغیر اخلاقی و در نهایت این که با نفی روایت‌های کلان، آموزش و احیاء سنت گذشتگان، علماء ربانی، متون مقدس و سیره بزرگان دین و اخلاق منتفی می‌گردد.

کلید واژگان: ارزش‌شناسی، پست‌مدرن، اهداف تربیتی

فصل اول: کلیات

- مقدمه ۱
- بیان مسأله ۲
- پرسش‌های تحقیق ۴
- ضرورت پژوهش ۴
- اهداف پژوهش ۵
- روش پژوهش ۶
- تعریف مفاهیم و اصطلاحات ۶

فصل دوم: مروری بر پیشینه پژوهش

- پیشینه نظری ۸
- پیشینه عملی ۱۷
- نتیجه‌گیری ۱۹

فصل سوم: ارزش‌شناسی پست‌مدرن

- ویژگی‌های مدرنیته ۲۰
- پست‌مدرن و پست‌مدرنیسم ۲۲
- ویژگی‌های پست‌مدرنیسم ۲۴
- تغییر فاعل شناسایی ۲۶
- زبان ۲۶
- نفی کلیت‌گرایی ۲۷
- غیریت ۲۸
- پایان‌باوری ۲۸

۲۹	▪ انشقاق	-
۲۹	▪ انطباق با رسانه‌ها	-
۲۹	▪ عدم تعین	-
۳۰	▪ تقسیم‌بندی‌های پست‌مدرنیسم	-
۳۱	▪ پست‌مدرنیسم شکاک	-
۳۲	▪ پست‌مدرنیسم ایجابی	-
۳۲	▪ ارزش‌شناسی پست‌مدرن	-
۳۲	▪ ارزش‌شناسی و ارزش‌ها	-
۳۲	▪ ارزش‌شناسی	-
۳۲	▪ ماهیت و انواع ارزش‌ها	-
۳۶	▪ معیارهای شناخت ارزش‌ها	-
۳۷	• طبیعت‌گرایی	-
۳۷	• آرمان‌گرایی (معنی‌گرایی)	-
۳۷	• واقع‌گرایی	-
۳۷	• عمل‌گرایی	-
۳۸	• مکتب اصالت وجود	-
۳۸	• تحلیل منطقی	-
۳۸	• انسان‌گرایی علمی	-
۳۸	• اسلام	-
۳۹	▪ مبانی ارزش‌شناسی پست‌مدرن	-
۴۳	▪ دیدگاه نیچه در خصوص ارزش‌ها	-
۴۸	▪ قدرت، معیار نیک و بد	-

- نیست‌انگاری و بی‌ارتباطی انسان با خدا..... ۴۹

فصل چهارم: تعلیم و تربیت پست‌مدرن

- جایگاه ارزش‌ها در آموزش و پرورش..... ۵۲

- تربیت و نظام ارزش‌ها ۵۲

- هدف‌های کلی تربیت ۵۵

- تغییرپذیری هدف‌های تربیتی ۵۶

- عوامل موثر در تعیین هدف‌های تربیتی ۵۷

- اهداف تربیتی مبتنی بر نظریه‌های ارزشی فلسفه‌های مهم آموزش و پرورش..... ۵۸

▪ اهداف تربیتی مبتنی بر نظریه ارزشی طبیعت‌گرایی..... ۵۸

▪ اهداف تربیتی مبتنی بر نظریه ارزشی آرمان‌گرایی ۵۸

▪ اهداف تربیتی مبتنی بر نظریه ارزشی واقع‌گرایی ۵۸

▪ اهداف تربیتی مبتنی بر نظریه ارزشی عمل‌گرایی..... ۶۰

▪ اهداف تربیتی مبتنی بر نظریه ارزشی مکتب اصالت وجود ۶۲

▪ اهداف تربیتی مبتنی بر نظریه ارزشی تحلیل منطقی ۶۲

▪ اهداف تربیتی مبتنی بر نظریه ارزشی انسان‌گرایی علمی ۶۲

▪ اهداف تربیتی مبتنی بر نظریه ارزشی اسلام ۶۳

- تعریف تربیت و اهداف تربیتی در نظام تربیتی پست‌مدرن ۶۴

▪ آموزش و پرورش مدرن و جامعه ۶۴

▪ دیدگاه‌های تربیتی پست‌مدرن..... ۶۶

▪ امکان تعیین اهداف تربیتی و آموزشی پست‌مدرنیسم ۶۷

▪ اهداف آموزش و پرورش از نظر پست‌مدرنیسم ۶۸

- اهداف تربیتی پست‌مدرنیسم..... ۷۰

- افشای فراروایت ۷۰
- تربیت شهروندان انتقادی ۷۱
- فراهم کردن شرایطی برای برقراری دموکراسی رادیکال ۷۲
- تاکید و توجه بر گفتمان سازنده دانش ۷۲
- بررسی تفاوت و نظام‌های تفاوت به عنوان یک هدف تربیتی ۷۲
- تکثرگرایی ۷۳
- بها دادن به عملی بودن دانش ۷۴
- توجه به فرهنگ عمومی و مطالعات فرهنگی ۷۴
- خودآفرینندگی ۷۵
- پرورش حس زیبایی‌شناختی ۷۵
- تربیت اخلاق در پست‌مدرنیسم ۷۶

فصل پنجم: نتیجه‌گیری

- مقدمه ۸۰
- نتیجه‌گیری ۸۰
- پیشنهادات کاربردی ۹۰
- پیشنهادات نظری ۹۱
- منابع ۹۲

فصل اول

مقدمہ

مقدمه

ذهنیات و تصورات افراد یک جامعه درباره دنیای اطراف و نقش انسان در شکل دادن یا پذیرش انفعالی شکل خاص روابط اجتماعی، محصول تجربیات بی‌شمار تاریخی و نوع واکنش‌هایی است که بر مبنای استعدادهای نژادی و امکانات فرهنگی موجود خود در مقابل این تجربیات نشان داده‌اند. این تجربیات و نوع خاص واکنش‌های ابراز شده به مرور زمان جزئی از فرهنگ جامعه را تشکیل می‌دهد و از طریق ارزش‌ها^۱ یعنی ضوابط مشخص‌تر قضاوت درباره «خوب» و «بد» اعمال و پدیده‌ها، از یک نسل به نسل‌های بعدی انتقال می‌یابد و باعث تداوم نوع خاصی از حیات فرهنگی - اجتماعی در جامعه می‌شود. به این ترتیب است که هر نسل تحت‌تأثیر تعلیم و تربیت گذشتگان که از طریق پدیده‌های فرهنگی صورت می‌گیرد، فرهنگ و نظام اجتماعی موجود در جامعه خود را «خوب» می‌شناسد و کمابیش بدون اعتراض و مخالفت و به طور کامل آن را می‌پذیرد.

بررسی ارزش‌ها یعنی ضوابط انتخاب و قضاوت راجع به پدیده‌های مختلف حیات اجتماعی می‌تواند به شناخت صحیح‌تر روابط علی در ساخت اجتماعی و فرهنگی کمک کند و علل موفقیت یا شکست ملت‌ها را در تأمین آرمان‌های ملی و شخصی مشخص سازد.

توجه و تأکید نسبت به «ارزش‌ها» که در روان آگاه و ناخودآگاه افراد هر ملت قرار می‌گیرد مسائل دیگری را نیز مطرح می‌کند. بررسی دوام نسبی ارزش‌ها در طول زمان نشان می‌دهد که هر ملت تا چه اندازه تابع و اسیر تجربیات تاریخی - فرهنگی خود و درس‌هایی است که در دوران گذشته به درست یا غلط از این تجربیات آموخته است. به علاوه معلوم می‌شود که تغییر و تحول

^۱ Values

اجتماعی، برای آن که دوام یابد و ریشه‌گیر شود، باید به زبان ارزش‌های مورد قبول جامعه ترجمه شود و مورد حمایت آگاه و ناآگاه کل نظام فرهنگی قرار گیرد و هر دو این واقعیات از نکات بسیار دقیقی است که شرایط شناخت واقعی جامعه (بر مبنای ارزش‌های موجود) و امکانات و محدودیت‌های تغییر و تحول سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و غیر آن را (بر مبنای نوع ارزش‌هایی که باید شکل گیرد و به افراد آموخته شود) می‌شناساند. (صانعی، ۱۳۷۲)

بنابراین، بررسی ارزش‌ها، یا آن چه برای افراد و اجتماعات ارزش دارد، کاری مهم و ضروری است. امروزه با توجه به تغییرات گوناگون اجتماعی و سیاسی و تحولات فکری، شناخت ارزش‌ها از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است؛ زیرا نفوذ عوامل فرهنگی، پیدایش مکاتب فلسفی، تبلیغ عقاید گوناگون و اعمال قدرت توسط قدرت‌های برتر، ارزش‌ها را پیچیده‌تر ساخته و آن‌ها را در معرض تعبیر و تفسیرهای مختلفی قرار داده است.

از نظر کرشن اشتاینر^۱ با تکیه بر فلسفه ارزش‌ها، می‌توان زیباترین تعادل را میان اهداف اجتماعی و اهداف فردی به وجود آورد و بر تربیت آرمانی یعنی هدایت متری به سوی ارزش‌های عالی انسانی تأکید نمود.

او در این باره می‌گوید: «در هر نظریه علمی یا فلسفی درباره آموزش و پرورش، پیشاپیش نظریه‌ای درباره فرهنگ و داوری انتقادی درباره مفهوم ارزش و نظام ارزش‌ها مفروض است و تربیت عبارت از آشنایی با نظام ارزش‌هاست و از این راه است که شخصیت آدمی تحقق می‌یابد.» (کاردان، ۱۳۸۱).

بیان مساله

در آموزش و پرورش، همه جا سخن از ارزش‌هاست. ارزش‌ها در تمام امور آموزشگاه‌ها دخالت دارند و در همه مطالب مورد انتخاب و تصمیم‌گیری، اساسی هستند. با استفاده از ارزش‌هاست که معلمان به ارزشیابی دانش‌آموزان و دانش‌آموزان به ارزشیابی معلمان می‌پردازند. به

^۱ G. Kerschensteiner

مدد ارزش‌هاست که جامعه به ارزشیابی دوره‌های تحصیلی، برنامه‌های آموزشگاهی و صلاحیت تدریس می‌پردازد و جامعه نیز خود از جانب مربیان مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد. (نلر^۱، ۱۹۰۸)

جهت‌گیری ارزشی پست‌مدرن با جهت‌گیری‌های ارزشی سایر مکاتب تفاوت دارد. به این معنا که پست‌مدرن هیچ‌گونه ترجیح ارزشی خاصی، جز در سطح بسیار کلی ندارد، یعنی بر این عقیده کلی است که هر شخص باید بتواند آن چیزی بشود که می‌خواهد باشد. به تعبیر دیگر هر کس باید خودش ارزش‌ها، ترجیحات ارزشی و رویکردهایش را نظم دهد. از این رو جهت‌گیری ارزشی پست‌مدرن به گونه‌ای است که به ندرت سرمشق یا الگو تعیین می‌کند. در واقع متناسب با تنوع و تکثر گروه‌ها، ارزش‌های خاص بی‌شماری می‌توانند ظاهر شوند و بر مبنای خواست افراد و گروه‌ها نظم یابند یا درهم ریزند، حفظ شوند یا تغییر کنند. (گیبینز^۲، ۱۳۸۳) بیش‌تر پست‌مدرنیست‌ها نمی‌توانند بر اصول اخلاقی ثابتی برای عمل اجتماعی تاکید کنند و معمولاً از قضاوت‌های اخلاقی اجتناب می‌کنند. به نظر آن‌ها ارزش‌ها درونی یا ذاتی نیستند، بلکه از طریق انتخاب، گفتگو و تصرف تعیین می‌شوند (مک لین^۳، ۱۹۹۶).

یکی از آثار موج ساختارشکنی، متزلزل کردن ساختارهای عینی و مفهومی است که در تربیت نقش اساسی دارند. پست‌مدرنیسم معتقد است که معلم نباید ارزش‌ها و واقعیت را به دانش‌آموز تحمیل کند. با توجه به این که مدرسه حاکی از این است که مجموعه‌ای از ارزش‌ها وجود دارد که امیدوار هستیم به دانش‌آموز انتقال یابد. مسئله این پژوهش این است که آیا بر مبنای ارزش‌شناسی پست‌مدرن می‌توان اهداف تربیتی معینی برای تعلیم و تربیت استخراج نمود و اگر تدوین هدف‌ها ممکن باشد، این اهداف چه ویژگی‌هایی دارند؟

^۱ Kneller, George Frederick

^۲ Gibbins. J. R

^۳ MacLean. S

پرسش‌های تحقیق

۱. مبانی ارزش‌شناسی^۱ پست‌مدرن چیست؟

۱.۱. پست‌مدرن چیست؟

۱.۲. ماهیت و انواع ارزش‌ها چیست؟

۱.۳. معیارهای شناخت ارزش‌ها از دیدگاه مکاتب فلسفی مختلف و پست‌مدرن چیست؟

۱.۴. دیدگاه‌های نیچه^۲ در خصوص ارزش‌ها چیست؟

۲. جایگاه ارزش‌ها در آموزش و پرورش پست‌مدرن چگونه است؟

۳. اهداف تربیتی مبتنی بر ارزش‌شناسی پست‌مدرن چیست؟

ضرورت پژوهش

اهداف تعیین شده در یک نظام تربیتی و آموزشی برخاسته از نوع نگرش آن جامعه نسبت به جهان، انسان و هستی است و این همان نگرش فلسفی است که در زمینه‌های تربیتی و اخلاقی به شکل هدف و محتوای تربیت اعمال می‌گردد. بنابراین طریقه تربیت انسان و تعیین غایت تربیت و محتوای آن متأثر از نوع نگرش فلسفی است.

مهم‌تر از همه، هدف اصلی از تربیت در همه زمان‌ها، پرورش اخلاقی انسان بوده است. بنابراین، لازمه این امر آشنایی با ارزش‌ها و هدایت یک نظام تربیتی از حیث مسائلی نظیر ثابت یا متغیر بودن ارزش‌ها، عینی و ذهنی بودن آن‌ها و به طور کلی تنظیم برنامه‌های تربیتی و پرورشی استعداد‌های متربی بر مبنای ارزش‌های معین برای ساختن انسانی کامل است که این خود برگرفته از نگرش هستی‌شناسی است.

دیدگاه پست‌مدرنیسم، هم‌چنان که در قلمروهای مختلف مسائل و مباحث تازه‌ای را برانگیخته، در عرصه تعلیم و تربیت نیز پرسش‌ها و نگرش‌های جدیدی را به میان آورده است. با توجه به این که اندیشه‌های تربیتی در هر عصر غالباً متأثر از اندیشه‌ها و جریان‌های فکری و فلسفی

^۱ axiology

^۲ Nietzsche, F

آن عصر است، شناخت مبانی فلسفه پست‌مدرنیسم و ویژگی‌های آن ضروری به نظر می‌رسد. از مهم‌ترین مزایای آشنایی با تعلیم و تربیت پست‌مدرن ایجاد امکان نگرش انتقادی ژرف‌تر به پیامدهای آموزش و پرورش مدرن و پست‌مدرن و نیز تغییراتی است که آموزش و پرورش امروز و مدارس ما بدان نیازمندند.

با توجه به آمیختگی ارزش‌ها با تعلیم و تربیت و از آن جا که بنا بر قاعده جوانان ترجیح می‌دهند ارزش‌های خود را به صورت شخصی و نسبی حفظ کنند، به منظور کسب آمادگی و پیشگیری از آن‌چه بحران ارزش‌ها نامیده می‌شود، ضروری است به ماهیت ارزش‌ها، ارتباط آن با باورها و رفتار و تاثیر متقابل ارزش‌ها و تعلیم و تربیت در نظام‌های نوین تربیتی نگاهی ویژه معطوف گردد.

اهداف پژوهش

اهداف مورد نظر این پژوهش را می‌توان به دو بخش اهداف کلی و جزئی تقسیم نمود.

اهداف کلی

اهداف کلی که این پژوهش در راستای تحقق آن‌ها انجام شده است، عبارتند از:

- تبیین مبانی ارزش‌شناسی پست‌مدرن
- معرفی اهداف تربیتی مبتنی بر ارزش‌شناسی پست‌مدرن
- نقد و تحلیل اهداف تربیتی مبتنی بر ارزش‌شناسی پست‌مدرن
- تبیین ویژگی‌های اهداف تربیتی پست‌مدرن

اهداف جزئی

اهداف جزئی که لازمه تحقق اهداف کلی هستند، عبارتند از:

- بررسی تحقیقات انجام شده در رابطه با تعلیم و تربیت پست‌مدرن
- بررسی تاثیر ارزش‌شناسی‌های مکاتب تربیتی مختلف بر تعیین اهداف تربیتی
- توضیح ماهیت ارزش و ارزش‌شناسی

- بیان تاثیر متقابل ارزش‌ها و آموزش و پرورش پست‌مدرن

و در نهایت اهداف فوق بدین منظور تعیین گردیده‌اند، که در عرصه تعلیم و تربیت شناسایی آموزه‌های تربیتی پست‌مدرنیسم و پی بردن به نقاط ضعف و قوت آن بتواند آمادگی لازم را برای مواجه شدن با این پدیده ایجاد کند و این امکان را فراهم آورد که بتوان نقدی بر پیامدهای آموزش و پرورش مدرن داشت و در عین حال به نظام تربیتی پست‌مدرن ژرف‌تر نگرست.

روش پژوهش

با توجه به سوالات پژوهش، روش تحقیق این پژوهش توصیفی - تحلیلی است. اطلاعات اولیه به روش کتابخانه‌ای و هم‌چنین از طریق اینترنت شناسایی و گردآوری، تنظیم و طبقه‌بندی شد، پس از آن مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و در پایان نتیجه‌گیری صورت گرفت.

تعریف مفاهیم و اصطلاحات

۱. ارزش‌شناسی: بررسی عمومی ارزش‌ها را «ارزش‌شناسی» می‌گویند. (نلر، ۱۹۰۸). ارزش‌شناسی یکی از شاخه‌های اصلی فلسفه می‌باشد که خود به دو بخش فلسفه اخلاق و زیبایی‌شناسی تقسیم می‌شود. فلسفه اخلاق به بحث پیرامون «چرایی» گزاره‌های اخلاقی می‌پردازد. زیبایی‌شناسی نیز عبارت از بررسی ارزش‌ها در قلمرو زیبایی است.

۲. پست‌مدرن: ژان فرانسوا لیوتار^۱ معتقد است پست‌مدرن، عصر تشکیک یا مردن تعاریف منطقی است و این تشکیک به طور حتم از پیشرفت علوم حاصل شده است. (دلآوری، ۱۳۸۰)

نوذری می‌گوید: «پست‌مدرنیته جریانی است که در واقع برآمده از دل مدرنیته و تلاشی است برای یافتن پاسخی جهت حل معضلات مدرنیته و خروج از بن‌بست مدرنیسم. بنابراین نباید آن را گسست یا انقطاع از مدرنیته و یا اعتراض و نفی آن دانست؛ گو این که نباید آن را تداوم یا تکمیل پروژه مدرنیته نیز دانست. نمادی است برآمده از دل بحران‌های متعددی که مدرنیته در

^۱Jean Francois Lyotard

فرایند تکامل و تحول خود با آن‌ها رو به رو بوده است، بحران‌هایی چون بحران بازنمایی و از دست دادن مرکزیت. پس پست‌مدرنیته تلاشی است ریشه‌دار در دل مدرنیته برای یافتن راه خروجی از این بحران‌ها و یافتن یا ایجاد مرکزیتی جدید؛ گرچه پست‌مدرنیته در قرائتی خاص نافی هرگونه مرکزیت است، لیکن نفی مرکزیت واحد، کلی و جهان‌شمول و فراگیر در دستور کار آن قرار دارد. در عوض در پی یافتن مرکزیتی است متکثر، چندلایه، جزء‌گرا و تفردی» (نوذری، ۱۳۸۰)

۳. هدف: از تامل در معانی لغوی واژه‌هایی نظیر هدف، قصد و غایت برمی‌آید که جملگی دربردارنده مفهوم «نهایت و سرانجام کار» هستند، با این تفاوت که گاهی نهایت، امری است عینی و خارجی مانند هدف در تیراندازی و گاه امری است ذهنی مانند احساس لذت از بوییدن گل که به آن قصد، غرض، انگیزه و شوق گفته می‌شود.

اهداف تربیتی

هدف در تعلیم و تربیت به معنای وضع نهایی مطلوبی است که به طور آگاهانه سودمند تشخیص داده شده است و برای تحقق آن، فعالیت‌های مناسب تربیتی انجام می‌گیرد. بنابراین هدف‌های تربیتی دارای سه کارکرد هستند: رهبری فعالیت‌های تربیتی، ایجاد انگیزه در فرد، ارائه معیاری برای ارزیابی فعالیت‌های تربیتی. ویژگی مشترک تمام اهداف تربیتی (اهداف غایی، کلی، جزئی و رفتاری) آن است که این اهداف، نتیجه یک یا چند فعالیت تربیتی‌اند. (حوزه و دانشگاه،

(۱۳۸۳)

فصل دوم

مروری بر پیشینه پژوهش

پیشینه نظری

پست‌مدرنیسم پیکره پیچیده و درهم تنیده متنوعی از اندیشه‌ها، آرا و نظریاتی است که در اواخر دهه ۱۹۶۰ سربرآورد و هنوز در دهه نخست قرن بیست و یکم هم‌چنان فعال و در حال پویایی و گسترش است. پست‌مدرنیسم در سرتاسر اروپا و ایالات متحده، به ویژه در محافل آکادمیک و در میان دانشگاهیان، معماران، طراحان، هنرمندان، مجریان برنامه‌ها، تبلیغات، رسانه‌های گروهی، مطبوعات و وسایل ارتباط جمعی اشاعه و گسترش یافته است (برمن^۱، ۱۹۹۶).

با وجود آن که پست‌مدرنیست‌ها درباره تربیت به صورت خاص و صریح، کم‌تر بحث و گفتگو کرده و پست‌مدرنیسم را بیش‌تر جریانی اجتماعی، سیاسی و فرهنگی نمایانده‌اند، با این حال می‌توان از ویژگی‌های پست‌مدرنیسم و مجموعه آثار پست‌مدرنیست‌ها، دلالت‌هایی ضمنی در زمینه تربیت و جنبه‌های مختلف آن استنتاج کرد.

در مقاله‌ای با عنوان «مقایسه نظریه‌های آموزشی مدرنیسم و پست‌مدرن» (۲۰۰۴) که از طرف انجمن مسیحیان زنوس^۲ در نشریه مرگ واقعیت^۳ منتشر شد، تفاوت دانش، فرهنگ، ارزش‌ها و خود^۴ در نظریات تربیتی مدرنیست‌ها و پست‌مدرنیست‌ها بیان و مقایسه شده است. در این مقاله آمده است مدرنیست‌های سنتی بر این باورند که مریبان بر ارزش‌ها قدرت قانونی دارند. پس آن‌ها باید دانش‌آموزان را با ارزش‌های جهانی پرورش دهند. در حالی که مدرنیست‌های آزادی‌خواه معتقدند که تعلیم و تربیت باید از نظر ارزشی خنثی باشد. مریبان باید به دانش‌آموزان کمک کنند

¹ Berman. Marshal

² Xenos Christian Fellowship

³ The Death of Truth

⁴ Self